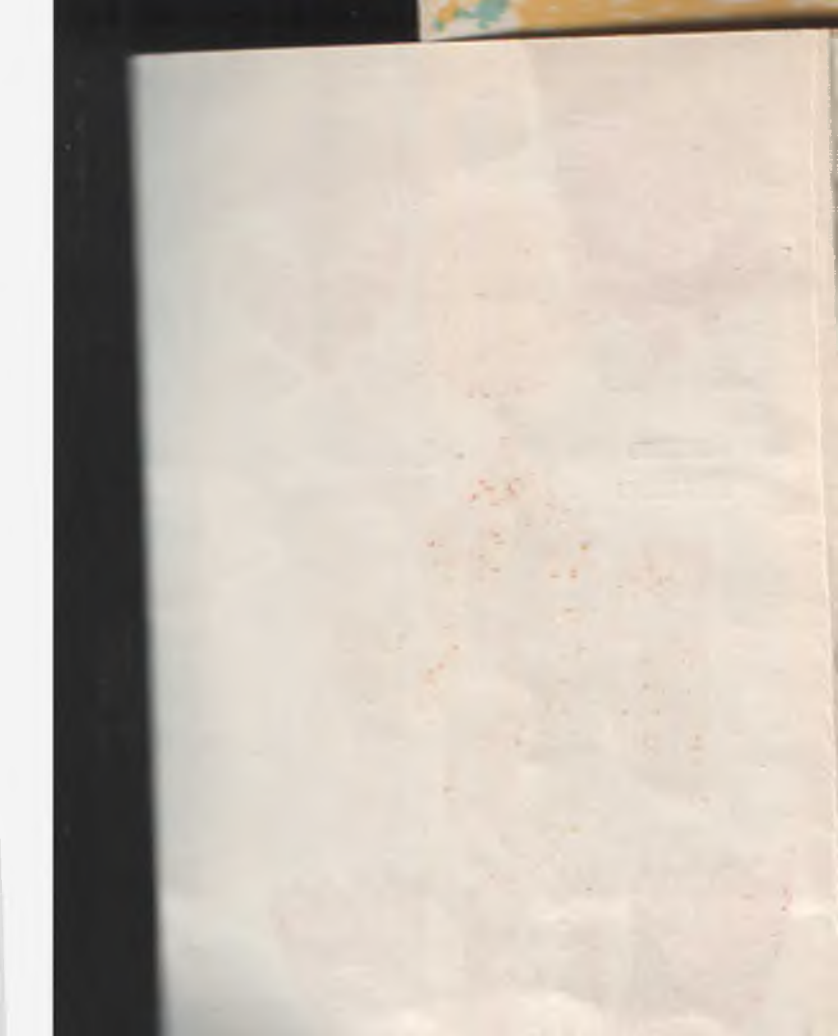

**Василь
Діденко**

**Дивосвітні
любові**

ВАСИЛЬ ДІДЕНКО

ДИВОСВІТИ ЛЮБОВІ

Поезії

ВИДАВНИЦТВО ЦК ЛКСМУ «МОЛОДЬ» КИЇВ 1969

КОМСОМОЛІ

Комсомоле — відродо моя полум'яна!
Дійде слава твоя до майбутніх сторіч
І натхне на пісні не одного бояна,
Жк тебе надихав на неспокій Ілліч.

Комсомоле — життя мого світле знамено!
У нащадках помножаться риси твої.
Ми героїв твоїх назвемо поіменно,
Теплі ранки зустрівши в зелені маї.

Комсомоле — на чолах шоломи у зоряхі
Ти, п'янистий, звик і до гроз, і до бур.
Це ж тобі пахнув юними веснами порох,
Коли царські погони ти ставив під мур.

Комсомоле — сердець стомільйонні удари!
В розм'язоване поле ти вів трактори.
Дніпрельстан будував і дорогу за хмари
Літаками накреслив крізь хуги й вітри.

Комсомоле! Заквітчані вереснем клени
Облітають зірками на трави густі.
І пливуть над землею співучі катрени
Про калиновий міст, про літа золоті.

Комсомоле! Смаглява, усміхнена вродо!
В ніжних айстрах до ніг лине осені день.
І лужки-бережки виграють синьоводо,
Відбиваючи мрій голубливу ясень.

Комсомоле — відродо моя полум'яна!
Дійде слава твоя до майбутніх сторіч
І натхне на пісні не одного бояна,
Як тебе надихав на неспокій Ілліч.

МОЯ УКРАЇНА ПОЛУМ'ЯНА

Де нафтовежі Борислава
З гори збігають у долину,
Де не вмира Франкова слава,—
Вітри гудуть про Україну.

Де шахти вугільні Донбасу
І Криворіжжя даль рудяна,
Спліта вінки новому часу
Моя Україна полум'яна.

Де вишивальниці Клембівки¹
Снують мережками полотна,
Встають пісні, встають частівки
Про ту, що завжди гордольотна.

Де до цехів «Запоріжсталі»
Степи доносять прохолоду,—
Горять в гартованім металі
Невтомні діяння народу.

А ще Полтава і Чернігів,
І Львів, і Харків, і Одеса

¹ Село на Поділлі.

Беруть снаги, аж обрїй вигув,
Аж сколихнулись неба плеса.

І що та лють, що йде з-за моря,—
Нам до мети немає впину.
Вітри сьогодні, як і вчора,
Гудуть про нашу Україну.

На порох ворог не зітер,
Не кинув кривді на поталу
Мою Українську РСР —
Країну колосу й металу!

Власові Чубарю

Той камінь є у Дніпрельстані,
Який поклав червоний Влас,
Коли з порогами в змаганні
Непереборна воля мас,
Минулого зламавши грані,
Творила електричний час.

Іще степи цвіли полинно...
Одстань, журбо, одстань, бідо!
Родись, новітня Україно,
Над Катеринине гніздо!
Доволі линуть тихоплинно!
Співайте, вугілля й рудо!

Лиш цим світились карі очі...
І люди радо: «Наш прем'єр».
І люди юно: «В селах ночі,
Немов од місяця кар'єр,
До мрії завжди ми охочі,
Світліші будуть одтепер».

† Один із незатоплених порогів.

Він знав: це буде неодмінно.
Звучи, нових років ходо!
Нам повно жить — не половинно!
Одстань, журбо, одстань, бідо!
Мужній, червона Україно,
Над Катеринине гніздо!

ПІСНЯ

Пам'яті В. Чумака

Гримали глухо гармати,
Кров'ю наш край клетотів.
І революція-мати
Звала до бою синів.

...«Далі, і далі, і далі» —
Кликало юнь до атак
Слово твоє без печалі,
Буряний Вася Чумак!

Молодь стрічаю із Ічні,
Кажуть твої земляки:
«Вбили його юнорічним
На Прорізній біляки».

• • • • •

У вогняному буруні
Йшов дев'ятнадцятий рік.
Славним Червоним Комунам
Хлопець безсмертя прорік.

Ширшало грізне повстання,
Пісню несло замість сліз:
«Викуєм зорю останню —
Соціалізм».

З колодязів гуляйпільських прозорих
Я воду пив солодку, степову.
І небо знав, усе в тремтячих зорях,
І синь-лужків шовковую траву.

Летіли в ірій гуси волохаті,
І клен мені розказував казки
Про темно-карі очі в білій хаті,
Про вишиті дівочі рушники.

І все м'яка гуляйпільська говірка
Вчувалася із любих уст мені.
І все цвіла волошка і сокирка
У полі тім, де стежка в тумані.

Де кіс пахучих я торкавсь рукою,
Багряні дині вносячи в курінь.
Де нам завітла барвою дзвінкою
Земних доріг осіння далечінь.

Вік двадцятий кинув поклик: «Хижий вороне,
Не дивися у біноклик, задарма зіниця не
Блискавками вогняними, що моя рука мета:
Люди йдуть — і перед ними розквіта-горить

одстань
тьмянь
мета.

Зрозумій, нарешті, все ти, чорне серце
Ще тому живуть поети, що шумують гроз
Що не втишилися болі у світанки й вечори
І земля свої тополі підніма, як прапори!»

не дури.
вітри,

Обкарнає кручі крила
В панцир кована рука.
Чулий гомін, рухів сила
Розіллється, мов ріка.

Конче вік мети доскоче
Крізь облуди круговерть,
Бо життя навкіл рокоче,
Не роковане не смерть.

Григору Тютюмникові

Приходить зрілість, як хороший друг,
Нервових днів порвавши коло.
Та глибше й глибше крає думки плуг
Моє у сум повите чоло:

А що ти зміг зробити на землі?
Чи сонце дав комусь у груди?
Чи слово ніс, як весну журавлі,
Таке, щоб дякували люди?

ВОГНІ

Овіяна вітром багряним
Зросла ти, Республіко Рад.
З сумним двоголовим орланом
Минуле не верне назад.

Мільйони ішли у повстанці
В далекий сімнадцятий рік.
І степ на крилатій тачанці
З «максима» імперію сік.

Ввижались омріяні гони
Без пана, без кривди, ярма.
І знали достоту мільйони:
В них іншої долі нема.

Усіх підіймала на штурми
Несхибна рука Ілліча.
Й хитала палаци і тюрми
Вогниста жага РСЧА:

Чуєш, сурми заграли,
Час розплати настав,
В Інтернаціоналі
Здобудем людських прав.

І знали, і вірили маси:
Над злидні і грім канонад
Братерські обнімуться класи,
Зростеш ти, Республіко Рад.

У теплих світань ореолі
Обличчя цвітуть золоті.
Вогні Іллічевої доли
Нам світять завжди у путі.

І хлюпає вітер не листям —
Привітом з далеких тих днів.
І серце несе комуністам
З нас кожен, хто сам із вогнів.

Над гони у шабельнім блиску
Років прошуміла вода.
І в хаті вербову колиску
Смаглявая ніжність гойда.

І, зоряні діти повстанців,
Ми кажемо: «Сійся, жаго».
І Жовтень летить на тачанці
У полудень віку свого.

СЛОВО

Немов чеканник той по міді,
Шукаю слово. І воно
У мене б'ється під рукою,
Мов птах з печальними очима,
І просить затишку для себе
Не в кондиційному повітрі —
У пагіллястій кроні дум.
Немов у хащі мандрівник,
Збиваю в кров чоло й уста —
Шукаю слово. І воно
Мене вже тішить, як вогонь,
Розведений у дружнім колі
На добру кашу члекотючу
І на розмову, що кінця
Не буде їй у злетах іскор,
У примерханні горішняччя,
Що віє пахощами й кличе
Любити суть життя живого.

ДОВЖЕНКОВА ДУМА

До Десни, улюбленої зроду,
Мов у казці — красної на вроду,
Серце, лий у згадки на крилі,
Привітай простертий аж на воду
Білий цвіт на пружному гіллі,
Повноту високу небозводу
Над безмежжям рідної землі,
Освяти безсмертному народу
Чорні рани й чорні мозолі.

Гомони укупі з земляками,
З їхніх слів усе бери до тями:
Майбуття, сучасне й давнину.
Провеснам, шматованим громами,
Ти платило чесно данину.
Не посмій лиш міряти на грами
Правди-волі сяйну дивину.
Піднімай, мов прапор над віками,
Слів разючих силу вогняну!

НІ. НЕ МОЖУ БЕЗ ПОДІЛЛЯ

Миколі Зарудному

Ні, не можу без Поділля,
Без беріз у тім гаю,
Де визбирувано зілля
В теплім місяці маю.

Ні, не вимарю й за тижні
Я отих казок-розмов,
Де слова, їй-бо, не книжні
Я, мов свірочку,¹ знайшов.

Де хотілось хоч капітю²
Світ пізнати і мені,
Як носив я брата Вітю
На руках в озимині.

Як гойдалася, мов диво,
Сонця пасмуга між ріль
І всміхався чорнобриво
Нам старий сусідів бриль.

І калиною тією,
Що в ярочку, в тумані,

¹ Свірочка — ялинка
² Капітю — трішки.

Освітив, немов зорею,
Серце я на довгі дні.

І здавалося, що гору б
Легко зрушити було,
Як хлюпне червоний гороб
Ягід кетяги в село.

Мабуть, знав-таки я щастя,
Хоч капітю, як-не-як,
Бо ж стелилось буйнорястя
Після хуг та після мряк.

Ні, не можу без Поділля,
Без беріз у тім гаю,
Де вибирувано зілля
В теплім місяці маю.

МОНОЛОГ МИКОЛИ КИБАЛЬЧИЧА

Щоб жить — ні в кого права не пити

П. Тим

Я з племені Івана Гонти,
В мені одвічний крові бунт.
Пощо мені якісь архонти,
Нових невігласів табу?

Я з племені людей стожильних.
Я камінь сонця в темі добув.
Я — Прометей розкутий, вільний
В нову добу.

ПРОМЕТЕЙ

За поеми «Тарас Шевченко»

Безчасся посохом не ткнута,
Пливе життя глибочина,
Розсохи курявою кута,
Болотним зіллям обпина.
Я вояцька шабля, сріблом кута,
В бою пакельному погнута,
Уже нікому не страшна:
Земля, що кровію здобута,
Іржаву крицю поглина,
Не чути дзвону стремена —
Усе іде, усе мина.
Але й понині не забута
Картина судна, вогняна,
Де Прометей на клетк Беркута
В чуттях здригається до дна,
Хоч скеля давить, мов труна,
Хоч смуток радощі стина.
Що все це — не гріхів спокута,
Жорстокий Зевс достоту зна.
Та виростає з крові рута,
Й німіє рана не одна,—
І Прометей на клетк Беркута
В чуттях здригається до дна
І хоче рвати кривдні пута,
І пресвятого проклина!

Бур'яном, Україно, не встати неправді
між нами
Сто мільйонів долонь віддають тобі
працю мозильни
Я, як пісню найкращу, тебе підніму
над світами,
Як маленького серця мойого
цілющість тройзілля

Що б мені не казали у горі нікчемні пігмеї—
Не схилю перед ними ніколи ні спину, ні шию
Навіть грудка мала дорогої землиці твоєї
Промовляє крізь літа зсивілі: а хто ми такі?!

Дівчина із гаю:
— Дніпре мій, Дунаю!
Україну іншу де-бо
В світі відшукаю? —
Жайворон із неба:
— Іншої не треба.

Он чупринистий Байда гуля
на риночку в Царграді
Он Устим Кармалюк повернувся
з Сибіру до Росії

О- Тарас і Франко обнялися
в безсмертному ряді,
О- відійдіте од них, одступіть,
співуни безголосі!

А вже мати у хаті
У мережки хрещаті —
Дорога моя, мила —
Їх портрети чолаті
Так, як марила-снила,
Словила — не спочила.

О- далека дорога взялась не пожаром і димом,—
О- набряклі терни вибухають суцвіттями в ярі.
О- встають, мов брати,
незабутні Сосюра з Максимом,
О- лежить перед ними земля, як веселка у хмарі.

Ясна печаль Березоточі,
Де я блукав, де я ходив,
І Ваші добрі, світлі очі
Хвилюють спогадів мотив.

Це ж хист який потрібно мати
Коханій матері-землі,
Щоб так дерева посплітати
Й відбити небо в джерелі.

Це ж скільки є у неї змоги
Звести байдужість нанівець,
Щоб на мозаїці дороги
Цвіли і бронза, і багрець.

Це ж скільки дасть серцям утіхи
Із пензлем сонячним рука,
Що не гриби і не горіхи —
Красу у лісі тім шука!

Ясна печаль Березоточі,
Де я блукав, де я ходив,
І Ваші добрі, світлі очі
Хвилюють спогадів мотив.

Людині важко жити самотою.
Життя без друзів — що то за життя?
Потрібне їй і щире напуття,
І слово-лук, що тне утекших з бою.

Свідомість бити ворога в лице
До неї не прийде сама собою...
Покритий забуттям, а чи ганьбою,
Вмирає всяк, хто забуває це.

• • •

Україно, стань моєю долею,
Запахними зорями цвіти.
Далечінь хлюпнула комсомолію,
Пломенять калиною хати.

Україно, крильми яворовими
Бийся в груди, піснею шуми,
Обвівай у вітрі подніпровому
Наші чола, вгорнуті в громи!

18 ВЕРЕСНЯ

Я — країна Україна —
на горі калина!
П. Тичина

Обірвала струни й приструнки
Павутинна осінь.
Я летів до Вас од пристані,
Тільки ж Ви — назовсім

Од каштанового шереху,
Од облич нервових
Мов пішли вклонитись берегу
У гайках вербових.

А як виклали вінками
Ваше узголів'я —
Било в серце молотками,
Наче ніч зустрів я.

Тільки брови сиві бровляться
Над чолом, мов крейда.
Чорні коні рвуть конов'язі —
Хто той сум перейде?

Перетнула струни й приструнки
Павутинна осінь.
Понад Вами — пісня Лисенка,
Тільки ж Ви — назовсім

Од каштанового шереху,
Од облич нервових
Мов пішли вклонитись березу
У гайках вербових.

А як свіжую могилу
Вивершили цвітом —
Бачив я Україну милу
Із сумним привітом.

Поплило в людській шереху
Слово горде, а не шерехи:
—Я — країна Україна —
На горі калина!

• • •

Друзі! День сміється, гляньте,
Кличе в путь нових отрях.
Затичиньте, заелланьте
У поезії морях!

Правте керму юно, сміло,
Не приточуйте боргів.
Хай летить-шумить вітрило
До комуни берегів!

ЗАПОРІЗЬКИЙ РОЗМАЙ

Миколі Лиходіду

Мене позвуть Любов і Дніпрельстан¹
І я лишу автобус біло-синій,
Де над стовпи нових електроліній
Тополя пружить свій дівочий стан.

Землі — зеленій донечці єдиній —
Наточить сонце меду повен жбан.
З віків минулих прибіжить тарпан
Із тирсою на гриві і на спині.

Його ніхто не вловить, не впряже,
Бо став давно він казкою уже.
Але ж ця казка мила і цікава,

Немов веселки вишиті рукава,
Що десь цвіли у степу далині,
Коли минав сімнадцятий мені.

¹ Села понад Дніпром.

ПОВОРІТ ІГОРЯ

Урочливо! Розлуку прости,
З половецьких далеких доріг
Я несучу тобі красні цвіти,
А вже воїв зібрати не зміг.

Моя дадо! Зорею мені
Сяє зір твій крізь ночі імлу.
Ще ми стрінемо ранки ясні
На путивельськiм високім валу.

Ще на Стугну й Дунай лебеді
Допотітимуть білим пером,
І над яблуні в синій воді
Встане сонце черленим щитом.

Урочливо! Розлуку прости,
З половецьких далеких доріг
Я несучу тобі красні цвіти,
А вже воїв зібрати не зміг.

Синіє вечір. У воді
Одбився верб зелений пух.
Усім, що зараз молоді,
Весна аж забиває дух.

Ніхто й не здумає про те,
Що швидко промайне вона
І пелюстками замете
Знайому стежку до човна,

В якому легко так плилосьь
І вимовлялося «люблю».
Одійде все, що не збулось,
Додасть у спомини жалю.

Але й тоді, й тоді, й тоді
Мені запахнуть береги
Човном на весняній воді,
Буянням світлої жаги!

Шукає зелен дуба, Івану Сіркові,
наскі йому весел мотиви шовкові
І краплино солодку з пониззя Дніпра.
Хай тіло зотліло, та дух не вмира.

Безсмертник сивіє-цвіте на дорожці.
Спанена руку взяли запорожці.
А битов далеких розвіявся дим —
Спанен у пісні зоставсь молодим.

ІВАН ФРАНКО

Гриптиз

I

Гримить — благодатна пора наступає,

Сторінки незайманий берег
Волає у льосі на дні:
Пронидіти можна в паперах,
А де ж будучини вогні?
Поет! В гартований шерг
Неси передзвони-пісні.

Поет! Не марев імлою —
Будь громом у хвилі грози.
Довкола льокаїа, мов гною!
І дурнів — хоч сказом кази.
Тривога розбій-головою
Гойдає часу терези.

II

Лукайте сю скапу!

Панам — добра по цілій хурі,
Нужденним — лихо і сльота.
Христовоскресні юрми в Юрі,
І тюрми, й круків суєта.
Міраж чи сон? Ні, жовто-бурі
Гілки он — осінь обліта.

І сон не впаде... Який бандури
Заграє з-за ґрат? Мовчить мета,
Слова, немє скеля, дні похмурі,
Вам же те Сонце завіта?
Чи, мовля, зтанути зажурі?
І десь він стожогу налита,
Понад якою повів бурі —
Грощи не мече, не вита
Проскльон монарха. Він при мурі
Спінне. Веселі, непонурі
Іспинуть люди, й золота
Цвістине квітка у лазурі
І правда зійде із хреста.

Такай, наївносте свята!
Не стануть кращими в натурі
Ні фарисеї товстошкурі,
Ні безпросвітна глупота,—
І він ударив дні похмурі
І скелю кривди захитає!

■
Ні полівськії тортурі,
Ні тюремні царські мури...

Шукай слідів Кармалюкових,
Питай доріг Сковороди,
Братам і бранцям у заковах
Подай цілющої води.

Сльозу втираючи солону,
Слова із кров'ю заміси:
Дуз, що зневажив ласку трону,
Благословен еси!

Шукай великої скорботи,
Питай огрозених років.
Нехай думки, як санкюлоти,
Встають з оголених рядків.

Ясна й жива любов народу —
Ні, то не вигадка, не гра.
Божок щось вичворить — і ходу!
Не видно тріски з хвиль Дніпра.

Шукай слідів Кармалюкових,
Питай доріг Сковороди.
Братам і бранцям у заковах
Подай цілющої води.

На чорну злобу фарисея
Нехай громів удар мета
Твоєї муки одіссея,
Твого прокльону правота!

.....

«Поки живий, то стерплю все я,
Хай крук десь далі проліта»,—
Веде Франко свого Мойсея
Нічим отверзнути уста.

• • •

Ще бунт вогню у забуття не канув,
Ще хмар сяга чоло Сковороди.
Ще горнеться зеленогорий Канів
До рідної дніпровської води.

Ще стеле цвіт Шевченкові дороги,
І цілий світ ім'я його несе.
Ще в нас доволі і снаги і змоги
Жароту дум плекати над усе.

Життєва путь, і творчість, мов канва П,
І тихий пошум лебединих крил.
Поет і в грудні марив про конвалії,
Про синій став і ночі срібний пил.

Було, було... і сплеск весла на Унаві,
І бережка зелений крутосхил,
І очі дівчини — Ганнусі юної,
І небо в дугах мерехтких світил.

Був парус мрії, а не стос паперів,
Була робота й гомінкі літа,
І посилав привіти ніжний Зеров,
За котрим туга серце огорта.

Був черемшини цвіт із солов'ями,
І в ластівках Батиєва гора,
І рідна даль, що синіми гаями
Пливла на хвилях сивого Дніпра.

Був сніжний вітер, що в кімнату віяв,
Були вишневі теплі вечори.
Був золотий, чарівний Голосіїв
Осінньої щедротної пори.

Життєва путь, і творчість, мов канва П,
І тихий пошум лебєдиних крил,
Поет і в грудні марив про конвелії,
Про веснами залитий небосхил.

Світлій пам'яті І. Є. Хоменка

За горизонтами прощання —
Нової зустрічі земля.
Про що було твоє мовчання,
Коли захлюпало гілля
Вогнем осіннього згасання,
Коли не ждуть весни дихання
Нізвідкіля, нізвідкіля?
За горизонтами прощання —
Нової зустрічі земля.

А вітер чорним листом крутить,
Реве — гуля
І не востаннє серце смутить
Самотнім виглядом садиби.
А вечір спиниться — не йде
І жмуток променів кладе,
Мов бризки пролісок, на шиби.

Хоче вишня бути сестрою
Тій, що кликала у сад.
І плыве, мов ніжний згад:
«Струни настрою настрою
На бадьорий юний лад!»¹

¹ Василь Еллан.

Вечірня зірка, зірка рання
До вітів сяйво прихила...
За горизонтами прощання —
Нової зустрічі земля.

Облітати осені
Та й на ті путі,
Де шуміли косами
Верби золоті.

Марить Україною
Вітрові тому,
Що квітча калиною
Дівчину саму.

Опадати вересню
На жоржинний жар.
Плаче пісня в березі,
Дожида гітар.

Промовляє чаєчка:
«Без води умру,
Без тії, що котиться
По святім Дніпру!»

БОРОТЬБА

Немає Вишні, Галана, Довженка...
А ти вставай, і камінь зла дроби,
І знай: життя — то не з вистави сценка,
А лан безмежний праці й боротьби.

Не нарікай на долю, що скарби
Вона ховає справді глибоченько.
Не слухай тих, що кличуть на оденки,
Плакай неспокій, правди гнів люби.

Охочих легко вік прожить — багато,
А ти себе в ці шати не ряди.
Не буде злодієм братів розп'ято,

Не станеш кволим з примхоців біди.
Лиш боротьбу вважай за справжнє свято
І лиш у ній гартуй себе завжди.

БАТЬКО

Повів катрану й темні лужечки,
Гілку з-під гromу я обнародую.
За яворами дзвякнуть вуздечки —
Батько мій рідний котить підводою.

Як йому раді трави і птиці,
Марево степу й вітри супрутні!
Зінкола вип'є тії нежурниці —
Хай сатанота регоче на кутні!

Гетьте, хто форму вишукує ловку
Мірять життя його мірою куцою,
Сипле облесності прілу половку —
Сам на підводі я з батьком прогуцаю.

2

Ось він у віжки закручує руку,
В дошку злинялу стукає чоботом.
Блискавку теплу бере на поруку,
Мовить прихильно: «Яким це побитом?»

Легко йому, коли цвіт чорноклена
В бджолах і сонці тремтить-підлітає.
Як йому любя планета зелена,
Хмара, що косу в гони вплітає!

3

Діждуться менші «хліба від зайця»,
Казки-пригоди, що батько розкаже.
Й солодко буде від того окрайця,
Що цибулиною мати помаже.

Старші ітимуть на вогник у шибі,
Хата докупи всіх позбирає.
Літо запахне в батьковім хлібі,
Колосу шурхіт кожен згадає.

Літо чи осінь — справа не в тому.
Добре, що слово розквітло усмішками.
Добре, що діти до отчого дому
Все ж навинулись на торбу з горішками.

Мало було в нас шику та шовку,
Тільки ж у тому батько не винен.
Добре, що любим не повну кошовку —
Світ молодий од зірок до травини!

ПРОВІНЦІЯ

У яблунях світлих провінція —
Улюблена. рідна, близька.
Дівчатам одніс би гостинці я,
Та гілка в цвіту не пуска.

Низенькі тини перехняблені
І цуциків морди смішні.
Це хуга оманлива яблуні
Чи крила знялись парусні?

Мов сонцем налитий по вінця я —
Біжать і співають стежки.
У яблунях світлих провінція
Під ноги мете пелюстки.

СПОГАД ПРО ВЕСНУ

Перехитує вітами білими
Яблуневий задуманий сад.
Юних днів, хоч би як там хотіли ми,
Не вернути ніколи назад.

Снігова одридала хурделиця
Над роздоллям доріг і стежин.
Тихо іній на чуб мені стелеться,
Де тебе зустрівач я один.

Про квітки на медвяній сіножаті
Вже мені не говорить ніхто.
І не смію тебе я тривожити
В голубому чужому авто.

Давню весну, у спогаді збуджену,
Зогріваю своїми грудьми.
А тебе, неціловану суджену,
Домальовую пензлем зими.

Перехитує вітами білими
Яблуневий задуманий сад.
Юних днів, хоч би як там хотіли ми,
Не вернути ніколи назад.

Цього листа пишу тобі з готелю —
Тут килим є, і квіти, і вино.
Та мріється, немов колись давно:
Ввійти б скоріш мені у ту оселю,

Де рушників холодне полотно
Вклучала ти лапатим листом хмелю,
Де на твою, пропахлу сном, постелю
Шле пізній вечір сяйво крізь вікно.

О яско-дівчино! У ясеновім шумі,
У ніжній мрії і в прозорім сумі
Мене ти нині згадуєш, либонь.

Тож, линучи у далі оріонні,
Відчути хочу я твої долоні
І губ твоїх малиновий огонь!

...
Од твоєї шовкової ласки,
Од шумливих ночей на мосту
Задививсь, мов дитина з коляски,
Молодик на траву золоту.

Щось є вічне у наших поривах,
Хоч не вічні ні я, ані ти.
Од твоїх запитань чорнобрових
Я не можу нікуди піти.

Дай же губи і плечі покірні,
Лиш докорів не треба ніяк.
Хай над нами озера сузірні
І в полях розпускається мак.

Од твоєї шовкової ласки,
Од шумливих ночей на мосту
Задививсь, мов дитина з коляски,
Молодик на траву золоту.

• • •

Жовті півники на плеса
Рвати підемо в неділю...
Солов'їного Олеся
Я тобі на серце виллю.

Ти заплачеш, засмієшся,
Зацілуєш чуба хвилю...
Солов'їного Олеся
Я тобі на серце виллю!

НА ДОЛИНІ ТУМАН

На долині туман,
На долині туман упав,
Мак червоний в росі,
Мак червоний в росі скупав.

По стежині дівча,
По стежині дівча ішло,
Тепле літо в очах,
Тепле літо в очах цвіло.

На долині туман,
На долині туман упав,
Білі ніжки в росі,
Білі ніжки в росі скупав.

Попід гору дівча,
Попід гору дівча ішло,
Мак червоний в село,
Мак червоний в село несло.

За дівчам тим і я,
За дівчам тим і я ступав,
Бо в долині туман,
Бо в долині туман розтав.

Дні біжать, шумлять, поточать —
Перехвилює ріка.
Із берези соку вточать —
Любці радість-бо яка!

Небокрай одкривсь глибокий.
Синьо. Сонячно. Весна.
Піднімає по се поки
Вишуг сукню Дивина.

В сад вишневий лава кличе,
Золоті нитки снує.
Мов крило перепеличе,
По колінах пливень б'є.

Дні біжать, шумлять, поточать.
Півник пагін виганя.
Хлопцям голови морочить
Любка, Люба, Любченя.

Примітка: вишуг і пливень — синоніми вітру.

Дарує осінь яблукам рум'яним
Солодкий сік, листків прив'ялих дух.
Пташиний гамір між гілками вщух,
Сивіє сад, укутаний туманом.

Прозорих павутин повільний рух
Спливає сном забутим і коханим.
Береться куц малини будь нетьмяним,
Прозеленіти до зимових скрух.

Чи ба! Отак ми й зчутися не встигли,
Як дні оті ласкаві й теплі збігли,
Та не до речі, мабуть, тут журба,

Адже вінок із пурпуру і злота
Любов наділа — і в її ворота
Весільних дружок увійшла юрба.

В білих конваліях тоне в гаю
Стежка в загублену весну мою.

Думи і серце із ними злились.
Тут я коханою марив колись.

Тут мені вітер про неї шептав.
Тут я в зозулі про літа питав.

Тут між гілками співав соловей
Пісню про чари блакитних очей.

Тут мені тіні хитали про те,
Що у євшані любивцвіт росте.

Тут мого серця бриніла струна:
Хто не кохає, той щастя не зна.

В білих конваліях стежка в гаю
Кличе далекою весну мою.

Тихо над річкою сонце сіда,
В блищиках ніжних синіє вода.

В білому постать майне вдалині —
Слухаю серцем дівочі пісні,

Дух України, що в них переливсь.
Вечоре, вечоре, чом зажурилась?

Ген там колишеться майво гілок —
Хлопці наріжуть тобі сопілок.

Тихо над річкою сонце сіда,
В блищиках ніжних синіє вода.

Тринадцять літ між вербами ходило,
Барвисті квіти рвало на вінок.
І ніжний сум хлоп'ячих сопілок
З лужків зелених озивавсь несміло.

Тринадцять літ пило з криниці воду,
Пускалося од берега в плавбу.
Тринадцять літ у травах коло броду
З коси згубило стрічку голубу.

Тринадцять літ співало про Купала,
Тринадцять літ гойдалося в човні.
І, ніби на подяку за пісні,
Десь поміж віт зозуля закувала.

О скільки це скрилатіло-веселих
Думок і мрій назичило мені!
Пролляла вись дощу блакитний келих,
Тринадцять літ розтало вдалині.

ЖУРАВЛІ

Може, білого цвіту насиплють вітри?
Може, дощ голубий завіта з-за гори?
Я дорогу пройду не одну і не три,
Де кричать журавлі, де шумлять явори.

Може, мова знайома долине з гаїв?
Може, мати питає: «Чи пив ти, чи їв?»
Може, віти із предківських рідних країв
Зачарують мене в срібнім плинні маїв?

Може, казку шовкову розкаже земля
Про могилу в степу козака-скрипаля?
Може, вечір ясний, фіалковий здаля,
Яворам моїм зір на добро навіділя?

За тесові мости, за широкі двори
Я дорогу пройду не одну і не три —
Може, білого цвіту насиплють вітри,
Може, дощ голубий завіта з-за гори!

...
Тй лиш сімнадцятий минає
(Обличчя всміхнене, ясне).
«Василь Іванович!» — гукає
Вона на вулиці мене.

Згадає випадок, як літом
Я воду пив з її відра,
Слова наповнює привітом,
Немов для пісні добира.

У них — і світлі поривання,
Я нові, нестрінуті маї...
А листя падає останнє
І не засмучує її.

• • •

Задумався ранок про айстри в саду,
Про сивої осені одіж руду.
Про цюту дівочу, про смуглість колін,
Про вулички тихої злото й кармін.

Задумався в німбі, в серпанку вогню
Про миті-хвилини, яких не спиню.
Та винесли казку цямрини старі —
Води дзвонкової в кленовім відрі.

Та очі всміхнулись: «До двору заскоч,
Собі голови не суши, не мороч.
З дитячого літа на тебе я жду».
Задумався ранок про айстри в саду.

На проліску радісних весен
Здаєшся подібною ти.
І сам я, Івасик-Телесик,
Вслуючи парою весел,
Надумав до тебе пливти.

Твій сміх на квітчастому лоні
В бентезі уява снує,—
І в марця веселого дзвоні
Твої найніжніші долоні
Мов гладять обличчя моє.

Я вірю: хустиною з плаю
Махнеш ти, рум'яна й струнка,
І все, що я серцем вітаю,
Відкриє у шелесті гаю
Нам зустріч неждана й лалка.

На проліску радісних весен
Здаєшся подібною ти.
І сам я, Івасик-Телесик,
Вслуючи парою весел,
Надумав до тебе пливти.

• • •

Мені не жаль того нічутінку,
Що швидко молодість мина,
Що буде інша юнь у сутінки
Шептати любі імена.

Що місяць — золотий філософ —
Нові снуватиме казки
І знайде інший хтось у росах
Намиста порвані разки.

Мені не жаль того нічутінку,
Що я посивію також,
А жаль, що ти в хустину-кутанку
Ховаєш уст солодку лож.

Що ти весняна тільки зовні,
А серцем, серцем, як зима.
Я дам персні тобі коштовні,
А щастя ти шукай сама.

Золотою пожежею осінь
Вже за Лаврою світить гаї.
І васильки в твоєму волоссі
Облітають на вії мої.

І в душі моїй світло — не тьмянко
Від твого золотого вогню,
Кароока моя наддніпрянко,
Твоїм зором себе я сп'яню.

Я про тебе забути не зможу,
У яку б не пішов далину.
Всюди зірку шукатиму, схожу
Лиш на тебе, на тебе одну.

Сядьмо разом отут на покосі...
Линуть мимо вітри — пручаї,
І васильки в твоєму волоссі
Облітають на вії мої.

У багрянім гаю біля стежки глухої
Мідний перстень я в листі знайшов —
Знак прощання сумного чи стрічі палкої,
Знак мовчання чи ніжних розмов.

Хто тут гаряче плакав, сміявся, бентеживсь?
Кроки тут одлунали чиї?
Павутинням той перстень давно помереживсь
У квалливій хвилині течії.

Серце, що нам далеке, незнане, забуте?
Чом же ти стукотиш, стукотиш?
Є в надії і в персні бальзам від осмути,
Як морозами пахне шпориш.

ДРУГОВІ

Знову серце стиснеться до крику,
Щоб,— хай осінь клени сиві тне,—
Був я сином буряного віку,
Оминав марнотне і дрібне.

Не спішив до смутку на пораду,
Золотими долами ішов,
Виглядав з-за батьківського саду
Злив шумких для босих підошов.

Щоб темницю знав Кармалюкову
І могилу тиху Кобзаря.
Щоб у серці виплекав я мову
І була та мова, як зоря!

Щоб до верб зелених між ярами
Я летів, привіт шлючи вітрам,
Коли «стали діти школярами,
І синиця дзвонить школярам»¹.

Цілував би маму у волосся,
Що зсіклося в нічку грозову.
Щоб коли і впав би — їй здалося,
Їй здалося: в друзях оживу!

¹ М. Рильський.

• • •

Чогось так жаль мені бува
Тих пошумів легкого плаття,
Тих зір ясних, що, мов дива,
Пливали кудись поміж латаття.

Чогось так жаль мені весни
І слів, од тебе вперше чутих.
Веслюють осені човни
До берегів напівзабутих.

• • •

Плодами червоними яблука снить,
Старенька бабуся під нею сидить.
Старенька бабуся на темнім стільці.
І цідяться сонця рідкі промінці
На зморщені руки, на сміток чола,
На рідную вроду, що цвітом ціла.
В очах — мов туману хитання густе...
На вечір схилилось життя золоте.

ПРОЛЕТІЛИ РОКИ ВИХОРОМ...

Пролетіли роки вихором,
Та в душі — до них любов
По черемуху за Сігорем,
Друже, підемо ізнов!

Додадуться, в серці тонуч
Розхвильованість і щем...
Ніч і день — часу погоничі
Нам шумітимуть дощем.

Посідаємо на цементі,
Там, де, кажуть, був фонтан.
Де пливла перерва в лементі
Юних-юних косівчан.

Там оранжевою скибкою
Дині-звоби восени
Пахло сонце... А за шибкою
Клас був, повен таїни.

Повен світлого неспокою,
Літер тих, що в букварі...
Дітворою ясноокою
Ми були о тій порі.

Десь війна ще біла, гримала,
На Берлін ішли полки...
А у класі квітла примула,
Русі й чорні голівки

Нахилялися над партами,
Вчилися читання, лічби.
Й над книжками, щастя вартими,
Мрій злітали голуби.

Ми в сумках носили крем'яхи,
Олівці та чорний хліб.
І вплітала шум черемуха
В той буквар на трьох осіб.

За дорогою, прилеглою
До старезного садка.
За потрощеною цеглою
Погляд мій чогось шука.

Може, спаленої школи,
У якій не довелось
Чути дзвоника, відколи
Хиже полум'я звелось?

Може, вчительчиних кроків,
Що лунали в цім дворі?
Може, перших тих уроків
О далекій тій порі?

Небо, райдугою сяючи,
Обіцяло гожі дні.
І солодке «вуха заяче»¹
В травах марилось мені.

¹ Рослина

Все було, немов учора ще...
Сам я, русе хлопчєня,
На баштан осінній зорячи,
Дині крав із курєня.
І ділив між друзів порівно —
Чи по скибці, чи по дві...
А для Насті для Григорівни¹
Ніс я зошитки нові.

Двадцять літ, як мить, пролинули...
Школа дзвоником стріва.
Чом же, вчителько, покинули
Все Ви, все? Німі слова.

Де могила на півметрика?
Я ж бо згадую про Вас
І про день, як проста метрика
Привела мене у клас.

Як у платті у квітчастому
Ви ставали до стола
Й не одному лобурястому
В серце усмішка текла.

Хлоп'яки біжать навзаводи —
Той же сад і стільки ж мрій...
Я б хотів гільце поставити
В школі вчительці своїй...

Не пустімо в трави лемєха,
Збережім і те, і це...
Зацвіта-шумить черемуха —
Духмянисте деревце.

¹ Вчителька Н. Г. Онокій.

Лободою вигалтовує
Травень плетиво стежин...
Біля школи початкової
Давніх весен арине плин.

Пролетіли роки вихором,
Та в душі — до них любов.
По черемуху за Сігорем,
Друже, підемо ізнов!

ЗАЧАРОВАНИЙ ВЕРЕСЕНЬ

[Октави]

1

Добрідень, осенечко! Там,
У глибині твого шуму,
Сурмить у сурму свій тамтам
Веселий вітер. Мріймо думу,
Щоб зачарованим дитям
Лишив без жалю і без суму
Я золотого листя шаль,
Якою запнута печаль.

2

Мов гілку грому золоту
Над лопотючим шалом зливи,
Нестиму я свою мету,
Свої неспівані мотиви.
Медові трави заплету
Старим грабам у карі гриви.
І під одчайний вітру свист
Гаї закрутить падолист.

3

Бо ж теплі зорі уночі
Цвітуть у піль осіннім тоні,

І журавлів дзвенять ключі
Не на розлуку на пероні,—
Віщують хміль, і калачі,
І ягід кетяги червоні,
Якими в хаті заряхтять
І стіл, і сволока блакить.

4

А літо в спогаді не тане —
За долинками, в долині,
Веселі хлопці-вуличани
І юнки гожі, вогняні
Все про тумани і лимани
Свої вигойдують пісні,
Щоб я любив ці губи спілі,
І карий зір, і руки білі.

5

І вогник-жар у ночі млисті,
І дня хустину голубу,
І землю в сонці, в падолисті,
В свою судьбу, в її судьбу
Узяв і думи пломенисті
Поніс крізь лестоці й злобу,
Крізь суєту і метушнечу
І крізь пиху широкоплечу.

6

Ще сядуть хлопці круг стола
І юнки радісно-рум'яні.
Ще вогник той не відпала,

Яким я снів у дожданні
Твоїх долонь, твого чола,
Коли була мов у тумані
Далека даль твоїх доріг,
Яких наблизить я не міг.

7

Приходь, омріяне, до мене
Через поля, через глоти.
Мережки дивонько черлене
Мені на комір поклади.
Над золоту осмуту клена
Зорю вечірною веди.
Щоб, наче милої рукава,
Цвіла й остання ця октава!

НА СІНОКОСІ

Мантачку взявши, косу і граблі,
Я знову там, де трави при місточку...
І сонце й піт вибілюють сорочку,
І в груди б'є пахучий дух землі.

Напруга рук, шикуючи покоси,
Мене гойда, як хвиля корабель.
А потім сіно ляже під рубель,
Хмаркам віддавши пребагаті роси.

Було це все і прадідам відомо,
Як льоту шум для сокола й орла.
Та праця навіть в образі старому

Хіба тепер для щастя замала?
Благословенна будь, цілюща втому,
Окроплена росою із чола!

Колись до тебе в гості завіта
Під саму хату рідних верб чота,
Що перед ними, як забуті зваби,
Цвіли весною несумні кульбаби,
Й далекі хмари, мов старі знайомі,
Клубочились, пливали у перегромі.
І ти захочеш, занедбавши скруху,
Обожнити не фаустівську мить,
А вітер цей, що вербами шумить,
Що натрусив тобі на плечі пуху.

...

-6

От і скінчилися теплої зливи гостини,
Щедро, ласкаво шуміла — спасибі за те.
Гей на тумані зеленому білі цятини:
Груша цвіте сивокора, груша цвіте.

Віти вплелися у тиші прозорої шерех,
Сонце торкнулось бджолиних озвучених
трас.

Дівчинка руса вигнала гуси на берег,
Вітер їй цвіту у коси наутрас.

СЛОВО ПРО АВТОРА

Василь Іванович Діденко народився 3 лютого 1937 року в місті Гуляйполі на Дніпропетровщині (нині Запорізька область) у сім'ї механізатора.

Після закінчення Ширмівської середньої школи на Вінниччині вступив до Київського державного університету на філологічний факультет (український відділ) і закінчив його у 1959 році. Відтоді — на редакційній роботі.

Першого вірша надрукував у газеті «Вінницька правда» 25 січня 1953 року. Читачам відомі чотири збірки поета: «Зацвітай, калино» («Радянський письменник», 1957), «Під зорями ясними» («Радянський письменник», 1961), «Заповітна земля» («Молодь», 1965), «Степовичка» («Веселка», 1965).

«Дивосвіти любові» — п'ята книжка поета.

ЗМІСТ

Ми — плем'я мрійників орлине	3
Комсомолові	4
Моє Віраїна полум'яна	6
Той камінь є у Дніпрельстані	8
Пісня	10
З колодязів гуляйпільських прозорих	11
Вік двадцятий кишу поклик	12
Приходить зрілість, як хороший друг	13
Вогні	14
Слово	16
Доожанкова дума	17
Ні, не можу без Поділля	18
Монолог Миколи Кибальчича	20
Прометей (до поеми «Тарас Шевченко»)	21
Бур'яном, Україно, не встати неправді між нами	22
Василію Семенюті	24
Людині важко жити самотою	25
Україно, стань моєю долею	26
18 вересня	27
Друзі! День сміється, гляньте	29
Запорізький розмай	30
Поверот Ігоря	31
Синіє вечір	32
Шуми, зелен дубе, Івану Сіркові	33
Іван Франко (триптих)	34
Ще бунт вогню у забуття не канув	37
Рильський	38
За горизонтами прощання	40
Боротьба	42
Батько	43
Провінція	45
Спогад про весну	46

Цього листа пишу тобі з готелю
Од твоєї шовкової ласки
Жовті півники на плеса
На долині туман
Дні біжать, шумлять, поточать
Дорує осінь яблукам рум'яним
В білих конваліях топе в гаю
Тихо над річкою сонце сіде
Тринадцять літ між вербами ходило
Журавлі
Ій лиш сімнадцятий мине
Задумався ранок про ейстри в саду
На проліску радісних весен
Мені не жаль того нічутітку
Золотою пожежею осінь
Перстень
Другозі
Чогось так жаль мені бува
Плодами червоними яблуця смить
Пролетіли роки вихором...
Зачарований вересень (октави)
На сінокосі
Колась до тебе з гості завіте
От і скінчилися теплої зливи гостини
Слово про автора

Художнє оформлення М. Н. Гроха, Б. Л. Туліна

Диденко Василь Іванович
ВОЛШЕБНЫЕ МИРЫ ЛЮБВИ
Стихи
(На українському мові)

Редактор Д. Г. Давидюк
Художній редактор Р. Ф. Ліпатов
Технічний редактор М. Г. Чередики
Коректор С. І. Іващенко

Здано на виробництво 12.XI. 1968 р. Підпи-
:ано до друку 17.1. 1969 р. БФ 06505. Формат
60X84¹/₃₂. Фіз. друк. арк. 2,5. Умовн. друк.
арк. 2,3. Обл.-вид. арк. 1,73. Т. 5000. Зам. 1165.
Ціна 18 коп.

Надруковано з матриць Київської книжкової
фабрики № 1 в Київській друкарні № 7
Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР
Головполіграфпром.

Ціна 18 коп.

